

CĂPITANUL PARAȘUTIST MIHAI ȚANȚU UN NUME PENTRU ISTORIE

Mircea Tănase

Abstract:

Paratrooper Captain Mihai Țanțu was born on 16 July 1914, in Bessarabia. He was the son of Vasile Țanțu, one of the main artisans of the unification of Bessarabia and Romania, on 23 March 1918.

He graduated from the Military High School in Iași and the Infantry School in Sibiu, in 1935. In 1941, he was appointed to the first Romanian Paratrooper Company, established on 10 June 1941.

On 23 August 1944 he was given the command of the Operative Detachment of the Paratrooper Battalion and he was covered in glory while defending the northern part of Bucharest against the German troops.

After the Paratrooper Battalion was disbanded, on 1 March 1945, the Paratrooper Captain Mihai Țanțu chose the way of the armed resistance against the Soviet invader and the communist regime imposed by it.

He was arrested on 28 April 1946 and cross-examined in many political trials of some political leaders who were declared the enemies of the recently installed power in Bucharest.

His strange or better to say arranged escape from prison, the fact that he fled the country – or he was sent ?! – abroad, his activity within an intelligence service established by the Romanian military who went or were forced into exile in Paris, after the war, his return to the country with intelligence missions assigned by that service, all have been surrounded by mystery so far.

He was arrested again and he went through the ordeal of communist prisons until 1964, when he was freed from prison and, in poor health, he got forgotten. He died in 1979 and he was accompanied on his way to the cemetery by his comrades and subordinates who made an idol of him when he was alive and continued to venerate him after that.

Căpitanul parașutist Mihai Țanțu s-a născut la 16 iulie 1914 la Ghermănești, județul Bălți, Basarabia, fiul lui Vasile și al Mariei.

Tatăl său, învățătorul Vasile Țanțu, a fost deputat în Sfatul Țării de la Chișinău, unul dintre principalii artizani ai unirii Basarabiei cu România la 23 martie 1918. La 20 noiembrie 1919, în sala mare a Ateneului Român, la deschiderea lucrărilor primului Parlament al României întregite, din care făceau parte și trimișii Basarabiei, Vasile Țanțu reprezenta ca deputat județul Chișinău. A fost prefect de Chișinău de trei ori, deputat și președinte al Camerei de agricultură. Dezamăgit de viața politică, s-a retras la țară, profesând în continuare ca învățător. La 30 ianuarie 1937, la vârsta de 55 ani, în urma unei boli grave, a fost operat la Iași, dar nu a supraviețuit operației. Autoritățile române i-au făcut funeralii naționale. A fost înmormântat la Cimitirul Central din Chișinău. Ioan Pelivan afirma cu acest prilej:

„Cu Vasile Țanțu dispăre unul dintre cei mai vajnici luptători basarabeni pentru realizarea idealului național: Unirea”¹

La ocuparea Basarabiei, în 1940, de către sovietici, aceștia i-au căutat pe toți cei care făcuseră parte din Sfatul Țării și realizaseră, în 1918, unirea Basarabiei cu România. Pe toți cei care mai trăiau i-au arestat și deportat în URSS, dintre mulți în RASS Tătară, unde și-au găsit sfârșitul repede². Pe Vasile Țanțu, plecat în lumea celor dreپți cu câțiva ani mai înainte, nu l-au mai găsit. S-au răzburat în schimb pe familia acestuia, omorându-i doi dintre fii. Cel de-al treilea, Mihai Țanțu, era ofițer în armata română și avea să devină o figură marcantă în timpul evenimentelor din august 1944 și imediat următoare. Va căuta, în noile condiții create după 23 august 1944, să continue lupta tatălui său, declarând că nu mai are alt scop în viață decât lupta pentru Basarabia³.

Mihai Țanțu a absolvit cu diplomă de bacalaureat Liceul Militar din Iași, iar în 1932 Școala Pregătitoare de Ofițeri de la București. În 1935 a absolvit Școala de Ofițeri de Infanterie „Principele Carol” de la Sibiu. La terminarea școlii, comandantul său de companie îi consemna în foaia calificativă: „Se va remarca prin calitățile sale”⁴

Repartizat la Regimentul 53 Infanterie, comandantul acestuia, colonelul Seracin consemna în foaia calificativă pe anul 1935 a sublocotenentului Mihai Țanțu, comandant al plutonului de transmisiuni: „Este bine pregătit din toate punctele de vedere și promite de a deveni un eminent ofițer”.

Între anii 1935-1937 a urmat cursurile Școlii de Aplicație a Infanteriei, iar comandantul acesteia, generalul Gheorghe Gheorghiu îl aprecia la sfârșitul primului an de studiu ca având o educație aleasă și conduită foarte bună, fiind un „ofițer bun sub toate raporturile”⁵. La absolvire, colonelul Palangeanu, noul comandant al școlii, îl caracteriza pe sublocotenentul Țanțu ca având energie în luarea hotărârilor, voință fermă, fire deschisă, viaie, model de energie în fața frontului, iar „la aplicațiunile în teren a arătat că-și poate stăpâni unitatea prin hotărâri și comenzi clare și precise.”⁶

În 1939, comandantul său de regiment, colonelul Constantin Caraman, îl caracteriza ca posedând „o frumoasă cultură profesională”, cu „simțământul împlinirii datoriei și cel al onoarei foarte dezvoltat”, concluzionând că este „un foarte bun ofițer, cu tendințe frumoase în carieră”⁷

La 25 octombrie 1939 a fost înălțat la gradul de locotenent.

În foaia calificativă pe anul 1940 este consemnat faptul că „a luat parte la retragerea din Basarabia, unde s-a comportat foarte bine”⁸

După înființarea, la 10 iunie 1941, a primei companii de parașutiști din armata română, în cadrul Centrului de Instrucție al Aeronauticii de la Popești-Leordeni, locotenentul Mihai Țanțu a fost printre primii ofițeri care a răspuns apelului de

¹ Ioan Pelivan, în *Cuget Moldovenesc*, nr. 1-2/1937, apud Iurie Colesnic, www.dacia.edu.md/ro-dacia

² Iurie Colesnic, *Masacrați în RASS Tătară*, în www.timpul.md/en/

³ Arhiva Consiliului Național pt. Studiul Arhivelor Securității (în continuare ACNSAS), *Dosar P.18, vol.1, f. 53.*

⁴ Arhivele Militare Române (în continuare AMR), *Fond DCI, Dosar nr. 12666, f. 7.*

⁵ *Ibidem*, f. 11.

⁶ *Ibidem*, f. 14.

⁷ *Ibidem*, f. 17-18.

⁸ *Ibidem*, f. 22.

încadrare în această unitate care avea să se situeze în scurt timp în elita oștirii române. Ca elev al Școlii de Parașutiști, locotenentul Țanțu a fost remarcat de comandantul Centrului de Instrucție al Aeronauticii ca „un ofițer excelent, sub toate raporturile de activitate, putând fi întrebuițat în foarte bune condițiuni în orice misiune de războiu, precum și ca instructor la noile serii de parașutiști”⁹

Încadrat în cadrul Companiei Parașutiști la comanda unui pluton de parașutiști și apoi la comanda celei de-a doua companii, înființată o dată cu constituirea Batalionului de Parașutiști, în martie 1942, locotenentul Țanțu s-a remarcat ca un ofițer inteligent, disciplinat (deși unii dintre comandanții săi anteriori aveau rezerva asupra unor manifestări impulsive ale acestuia) și foarte curajos, devenind un foarte bun instructor de parașutism. Demnă de menționat pentru profilarea portretului profesional și moral al lui Țanțu este consemnarea comandantului Flotilei 1 Aerostație de la Pantelimon (în cadrul căreia fusese mutat Batalionul de Parașutiști în 1942) în foaia calificativă a acestuia pe anul 1942: „[...] Ținută ostășească, foarte sănătos și rezistent. La toate aplicațiile din teren a dat dovadă că poate suporta greutățile cu ușurință. Practică toate sporturile. Foarte inteligent, judecată clară, memorie bună, gândire cu reacțiuni rezeși și logice, expunere clară. Cultură generală și profesională foarte bună. Disciplinat și foarte conștiincios. Muncește din convingere și cu multă dragoste, cu simțul datoriei bine dezvoltat. Caracter sincer și loial, simțul onoarei bine dezvoltat, demn, moral, modest. Foarte bun camarad. Spiritul de sacrificiu dezvoltat la maximum. Are o mare putere de muncă. Compania ce a comandat de la I.VI.-I.X. a.c. a fost compania școală, unde s-a instruit seria nouă de parașutiști. Cu multă prestanță și destulă autoritate în fața frontului. Are o concepție sănătoasă, bazată pe respectarea principiilor, foarte multă inițiativă, dotat cu multă voință și energie. Deși compania era formată din elemente de toate armele, deci neomogenă, din toate punctele de vedere, totuși prin stăruințele și munca depusă a obținut rezultate bune. Rezultatul era și mai bun dacă era mai autoritar. A căutat însă să-i câștige sufletește, să-i facă să lucreze numai din convingere, dar n-a fost înțeles. Rezultatele instrucției, din toate punctele de vedere, au fost foarte bune. În urma experienței din anul acesta poate conduce o companie de parașutiști în foarte bune condițiuni. A executat toate lansările, fiind exemplu pentru subalternii săi. A lat parte la toate tragerile și aplicațiile în teren. Este foarte bine pregătit pentru războiu. Nu a fost pedepsit. În concluzie, este un «Foarte bun» ofițer parașutist. Îndeplinind condițiile de stagiou cerute, îl propun: «Merită a înainta la gradul de căpitan parașutist la alegere»”¹⁰

De la 11 decembrie 1942 și până la 19 aprilie 1943 căpitanul parașutist Mihai Țanțu a făcut stagiul de front, detașat la Divizia 1 Vânători de Munte. Aici s-a remarcat ca un bun specialist, energic, hotărât, cu bune aptitudini în teren. Fiind însărcinat să pregătească și să țină ofițerilor și subofițerilor unității o conferință despre acțiunea parașutiștilor, „a dat dovadă că își cunoaște temeinic meseria”.

Totuși, spre a respecta întocmai adevărul celor consemnate în documente, trebuie făcută precizarea că nu toate aprecierile la adresa sa au fost elogioase, în

⁹ Ibidem, f. 24.

¹⁰ Ibidem, f. 25.

special în ceea ce privește anumite manifestări comportamentale. Dacă a fost apreciat în general ca fiind demn, moral și devotat, în ceea ce privește moralitatea sa, comandantul Batalionului 2 Vânători de Munte, unitatea unde fusese detașat pentru stagiul pe front, face mențiunea că aceasta lasă câteodată de dorit, fiind amintit faptul că la plecarea de pe front a luat un panou de jalonare făcut din mătase (probabil pentru a-și confecționa anumite obiecte de lenjerie) și că este înclinat spre petreceri, uneori chiar cu gradele inferioare.

În schimb, la revenirea în cadrul Batalionului de parașutiști, comandantul Flotei 1 Aerostație, comandorul aviator Gheorghe Popa, îl caracterizează pe Țanțu ca fiind „[...] disciplinat, autoritar și cu mult prestigiu. Cu simțul datoriei bine dezvoltat și cu destulă bună voință. Foarte bun camarad. Simțul onoarei bine dezvoltat. Foarte curajos – fără frică – și foarte sincer. Pătruns de spirit militar, foarte devotat, plin de sacrificiu și foarte patriot. Leal, moral, integru. Foarte modest și manierat. Duce o viață normală și are o frumoasă conduită în societate. Nu destul de strict în executarea ordinelor. Foarte sincer și drept. În concluzie este un ofițer moral”¹¹

La 20 martie 1943 a fost avansat la gradul de căpitan.

Tot din foaia calificativă pe anul 1943 reies și câteva aprecieri în plus la adresa calităților sale militare relevate deja. Este vorba de preocuparea sa susținută pentru pregătirea specială a parașutiștilor din subordine în vederea îndeplinirii unor misiuni cu caracter deosebit. Astfel, se menționează că a luat parte la toate aplicațiile cu compania și batalionul de parașutiști, conducând atât tragerile de război cu grupele de Brandt-uri, tunuri anticar și mitraliere (la aplicația din iulie-august 1943 în zona Nehoiu, Buzău), dar mai ales diferite acțiuni diversioniste cu Plutonul de Misiuni Speciale, „dovedind excepționale aptitudini în instruirea elementelor sale ca saboteuri, informatori și teroriști”¹²

Din foaia calificativă pe anul 1944 reies și alte însușiri ale lui Țanțu, unele dintre ele puse în valoare în proba de foc la care a fost supus batalionul de parașutiști între 23-28 august 1944, când această unitate a fost vioara întâi în reprezentarea pe care au dat-o trupele române în luptele pentru apărarea Capitalei împotriva trupelor germane: „A comandat compania de comandă. Nu am avut timp să verific instrucția unității sale, însă din modul cum s-a comportat în luptele de la Băneasa-Otopeni am putut vedea că avea o instrucție completă și bine îndrumată spre o victorie sigură. Din prea mare elan am avut însă prea multe pierderi. Căpitanul Țanțu i-a condus spre această victorie sigură, fără nici o precepușire. Unde a vroit a suprimat orice rezistență. Ofițer foarte zelos, mai ales când i se încredințează misiuni de specialitatea sa. Are foarte multă grijă de soldat, nu tot atâta grijă însă de material. Nu suferă a fi îngrădit în ordine, programe și ore de serviciu. [...] Pentru viitor promite a deveni un bun comandant de batalion parașutiști. Cu ocazia luptelor de la Băneasa-Otopeni (23-29 august 1944) a dat dovadă de foarte multă energie, pricepere și un deosebit spirit de sacrificiu. Pentru faptele sale brave a fost propus la decorare cu «Steaua României cu panglică de Virtute Militară»”¹³

¹¹ *Ibidem*, f. 27.

¹² *Ibidem*.

¹³ *Ibidem*, f. 29.

Batalionul de Parașutiști se găsea în iunie 1944 dislocat la Curtea de Argeș, „*pentru aplicațiuni speciale*”, ferit de bombardamentele anglo-americane asupra Bucureștiului, dar și de „*ochii*” aliatului german. Din ordinul Subsecretariatului de Stat al Aerului, s-a constituit, din cei mai bine instruiți soldați ai batalionului, un *Detașament Operativ* format din trei companii pușcași, un pluton misiuni speciale și o companie armament greu (aproximativ 350 parașutiști), destinat ca unitate de primă intervenție în dispozitivul de siguranță al Capitalei. Detașamentul a fost echipat pentru luptă și consemnat în cazarma de la Flotila 1 Aerostație de la Pantelimon. În baza aceluiași ordin, comanda acestui detașament a fost încredințată, căpitanului parașutist Mihai Țanțu, cel mai bun ofițer al batalionului, după cum avea să declare mai târziu comandantul acestuia, maiorul Teodor Dobre¹⁴. Celelalte efective ale batalionului (aproximativ 800 parașutiști), sub comanda maiorului Teodor Dobre, se aflau la Curtea de Argeș și urmau a fi aduse la București, de îndată ce i se puneau la dispoziție mijloacele de transport cerute.

În seara zilei de 23 august 1944, Detașamentul Operativ „*Căpitan Mihai Țanțu*” a fost pus în stare de alarmă în jurul orelor 23.00 și s-a dispus intrarea sa în dispozitiv, cu un pluton de parașutiști pe aeroportul Băneasa, un pluton pe aerodromul Boteni (Titu), unde era dislocat Statul Major al Aerului, un pluton pentru paza Subsecretariatului de Stat al Aerului (București) și un pluton la Comandamentul Artileriei Antiaeriene (ACA/Apărarea Contra Aeronavelor) din Parcul Carol. Celelalte forțe ale detașamentului, sub comanda căpitanului parașutist Mihai Țanțu, se aflau în așteptare, gata de acțiune.

Subunitățile trimise la Băneasa și Boteni au primit misiunea de a întări paza aerodromurilor și a nu permite decolarea sau aterizarea avioanelor germane.

Atacul german asupra capitalei României a început în dimineața zilei de 24 august, printr-un masiv bombardament asupra Palatului Regal și a altor obiective din centrul orașului. În același timp, subunitățile germane aflate în tabăra din pădurea Băneasa, încercând să ocupe orașul, au deschis focul asupra militarilor români intrați în dispozitivul de apărare. Pentru apărarea zonei de nord a Bucureștiului (Băneasa-Pipera-Herăstrău) Comandamentul Militar al Capitalei a constituit Detașamentul „*Comandor Marin Anton*”, format inițial din două companii de elevi ai Centrului de Instrucție al Aviației, la care s-au adăugat ulterior parașutiștii Detașamentului Operativ „*Căpitan Mihai Țanțu*”, un pluton aruncătoare *Brandt* și o secție tunuri de 57 mm. Misiunea acestei grupări era de a pune stăpânire pe satele Băneasa și Herăstrău și pe clădirile de pe latura de sud a aeroportului Băneasa până la șoseaua București-Ploiești și a curăți acest sector de trupele germane. Abia în ziua de 24 august, către orele 19.00, Comandamentul Militar al Capitalei a pus la dispoziția grupării un batalion de infanterie din recruții Regimentelor 27 și 10 Infanterie, iar în seara zilei de 25 august Divizia Gardă Instrucție. Alte subunități au intrat în luptă pe parcursul următoarelor zile: un pluton aviație (Grupul Aero Transport), un batalion jandarmi (în seara zilei de 26 august), o baterie din Regimentul 13 Artilerie.

În această compunere, Detașamentul „*Comandor Marin Anton*”, având ca principali protagoniști luptătorii Batalionului de Parașutiști, a participat cu succes la

¹⁴ ACNSAS, *Dosar 6192*, vol. V, p. 200.

respingerea grupării de forțe germane din zona Băneasa-Pipera- Herăstrău, contribuind alături de celelalte unități ale armatei române la apărarea Bucureștiului, unde germanii erau hotărâți să reediteze represaliile la care au supus Varșovia, la începutul lui august 1944.

În dimineața zilei de 28 august, Batalionul de Parașutiști a primit ordin să se regrupeze pe aerodromul Pipera, în vederea înapoierii în cazarma Flotilei 1 Aerostație din pădurea Pantelimon.

În aceste lupte parașutiștii au capturat mai mulți prizonieri, 5 avioane, armament și mai multe mijloace auto, remarcându-se în acest sens locotenentul parașutist Ioan Țetcu care, împreună cu 6 militari din subordine, a capturat 25 de mașini și 150 militari germani.¹⁵

În luptele pentru apărarea părții de nord a Capitalei, parașutiștii români și-au plătit tributul de sânge, batalionul având 19 morți, 59 răniți și 3 dispăruți. Pentru faptele de arme săvârșite, ofițerii, subofițerii și trupa au fost citați prin ordine de zi și propuși pentru decorare. Comandantul Batalionului de Parașutiști, maiorul Teodor Dobre, a fost decorat cu Ordinul „Mihai Viteazul”, clasa a II-a, cu spade. Căpitanul Mihai Țanțu, eroul de la Băneasa, deși fusese propus pentru decorare, nu a mai apucat să-și vadă prinsă în piept binemeritata distincție. Pentru el victoria de la 23 august 1944 și, mai apoi, sfârșitul războiului, vor însemna începutul calvarului.

Armata română, angajată total după 23 august 1944 în războiul antihitlerist, a fost supusă din partea noilor aliați unei nemeritate umilințe. Amplei operațiuni de destructurare a acesteia i-au căzut victimă și parașutiștii care, deși nu luptaseră pe frontul de răsărit, reprezentau totuși un potențial pericol în coasta armatei sovietice, pornită „*umăr la umăr*” cu armata română pe frontul de vest.

La 12 septembrie 1944, la Moscova s-a semnat Convenția de armistițiu dintre URSS (din partea Națiunilor Unite) și România. Convenția de Armistițiu prevedea, la articolul 18, înființarea Comisiei Aliate de Control, cu misiunea de a reglementa și a controla, până la încheierea păcii, executarea clauzelor de armistițiu. Alcătuită din reprezentanți ai URSS, SUA și Marii Britanii, Comisia Aliată de Control a acționat „*în numele Puterilor Aliate*”, însă „*sub directivele generale și ordinele Înaltului Comandament Aliat (sovietic)*”¹⁶

În conformitate cu poziția adoptată de cele trei mari puteri față de România, considerată în continuare (în pofida contribuției pe care o aducea, alături de Națiunile Unite, la lupta împotriva Germaniei naziste) ca stat fost inamic învins în război, Comisia Aliată de Control (sovietică) a impus, cu de la sine putere, măsuri care nu decurgeau din prevederile Convenției de Armistițiu, cu consecințe din cele mai grave asupra întregii dezvoltări a societății românești, în condițiile în care autoritățile române îndeplineau corect prevederile impuse de Armistițiu.

În domeniul militar s-a urmărit cu insistență, în special în toamna anului 1944 și în vara anului 1945, diminuarea drastică a efectivelor și structurilor militare românești de apărare care nu participau la lupte pe frontul antihitlerist, iar după aceea desființarea cât mai multor unități operative, lichidarea bazelor industriei românești

¹⁵ Vasile Bărză, *Erau doar șapte...* în *Suplimentul literar-artistic al Scânteii Tineretului*, nr.48/1989, p.9.

¹⁶ Alesandru Duțu, *Comisia aliată destructurează armata română*, în *Revista de Istorie Militară*, nr.2-5/1999.

de apărare etc., precum și reducerea structurilor organizatorice pentru instruirea trupelor și pregătirea cadrelor¹⁷ Deciziile acestei comisii au influențat în mod negativ evoluția aeronauticii române și, implicit, a trupelor de parașutiști. În urma restructurărilor (desființărilor) ordonate de Comisia Aliată de Control (sovietică) din Aeronautică, la 15 decembrie 1944, Flotila Aerostație s-a transformat în Baza Specialități Aeronautice (*Ordinul nr.740/3 decembrie 1944 al Statului Major al Aerului*)¹⁸, în cadrul căreia Batalionul de Parașutiști s-a transformat în Batalionul 5 Pază, având în componere Companiile 33, 34, 35 Pază, deși, la 1 noiembrie 1944, în sarcinile de mobilizare ale Flotei Aerostație erau prevăzute două batalioane de parașutiști.

La 1 martie 1945 Statul Major al Aerului a dispus, prin *Ordinul nr. 930/28 februarie 1945*, în „conformitate cu adresa Comisiei Aliate de Control în România nr. 466 din 28 februarie 1945”¹⁹, desființarea Batalionului 5 Pază, alături de alte unități din Aeronautică. A fost curmată astfel brusc existența unei structuri militare pe care armata română o considera o unitate de elită, al cărei grad ridicat de pregătire a fost dovedit în acțiunile de apărare a nordului Bucureștiului, dar care, poate tocmai datorită acestei pregătiri, devenea incomodă noului aliat, știindu-se cu exactitate că parașutiștii n-au agreeat deloc ocupația sovietică. De altfel, mulți dintre ei vor alege lupta armată împotriva ocupantului sovietic și a regimului comunist impus de acesta, intrând în Mișcarea Națională de Rezistență, asumându-și riscul de a fi arestați și condamnați la ani grei de detenție în închisorile comuniste.

Iubit până la devoțiune de subalternii săi, capabil să execute misiuni cu cel mai înalt grad de risc, căpitanul parașutist Mihai Țanțu nu a acceptat sub nici o formă ocupația sovietică și regimul comunist impus de aceasta după 6 martie 1945.

În februarie-martie 1945, a fost implicat în „cazul Schmidt-Stoicănescu” Andeas Shmidt, liderul *Grupului Etnic German* din România și Constantin Stoicănescu, fruntaș legionar, care fuseseră trimiși de germani să tatoneze disponibilitatea autorităților de la București pentru găsirea unor soluții în vederea răsturnării situației create după 23 august 1944 –acțiunea „Deșteptarea primăverii”²⁰, au încercat să iasă din țară la bordul unui avion românesc. Țanțu a primit misiunea să-i însoțească până la Oradea. La Miskolc, în Ungaria, avionul a fost doborât de sovietici, se pare datorită trădării unui agent dublu, dr. Țăranu, care lucra atât pentru germani cât și pentru sovietici, iar pasagerii săi au fost arestați. Țanțu a încercat să-i elibereze, dar acțiunea a eșuat. A fost sfătuit de superiorii săi să dispară, știind bine că sovieticii nu-l vor ierta, cum nu i-au iertat nici pe cei doi frați ai săi rămași în Basarabia ocupată în 1940 și uciși de bolșevici pentru „vina” tatălui lor, Vasile Țanțu, de a fi votat, ca deputat în Sfatul Țării de la Chișinău, unirea Basarabiei cu România în 1918²¹

¹⁷ *Ibidem*.

¹⁸ A.M.R., *Fond Statul Major al Aerului*, dosar 62, f.128.

¹⁹ *Ibidem*, f. 87.

²⁰ Mircea Tănase. *Un ..23 august invers”:mărturia inedită a ..tătuclui”Țanțu*, în *Dosarele Istoriei*, nr.9 (97)/2004, p. 44.

²¹ Constantin Aldea. *O istorie zbuciumată. Basarabia până în anul 1920*, Editura Academiei de Înalte Studii Militare, București, 1993, p. 194.

În aceste condiții, căpitanul parașutist Mihai Țanțu a ales calea rezistenței armate, după ce a încercat, fără succes, să se pună la dispoziția serviciilor de informații aliante care activau în România. A fost urmat îndeaproape de câțiva camarazi fideli: locotenentul Victor Sassu, sublocotenentul Vasile Niculescu, adjutantul Gheorghe Clapon, adjutantul stagiar Vasile Melica, sergentul Teodor Neța.²² A avut mai multe contacte cu liderii Mișcării Naționale de Rezistență, unde a militat pentru gruparea tuturor organizațiilor de rezistență din țară sub un comandament unic și și-a exprimat ca țel suprem lupta pentru Basarabia²³

După arestarea sa, la 28 aprilie 1946, a fost anchetat în mai multe procese ale unor fruntași politici declarați dușmani ai noii puteri instalate la București. La ancheta din procesul Mișcării Naționale de Rezistență (unde a fost condamnat la 25 de ani închisoare pentru „*crimă de complotare întru distrugerea unității statului*”), a declarat că tatăl său a fost coleg în Camera Deputaților cu fruntașul național-țărănist Ilie Lazăr (inculpat, de asemenea, în procesul Mișcării Naționale de Rezistență): „*I-am explicat d-sale (Dl. Ilie Lazăr – nota confruntării) de posibilitățile mele și că dispun de un grup de oameni cu care ași putea acționa și dorința mea de acțiune. Am spus apoi părerea mea, că acțiunea celor câteva organizațiuni existente în țară, să poată fi coordonată și unificată. Am ridicat apoi problema Basarabiei, ce mă privea direct, afirmându-mi speranța că Basarabia va reintra în hotarele ei firești. I-am pus că mă adresez d-sale (Dl. dr. Ilie Lazăr – nota confruntării) întrucât îl cunosc ca un element dinamic și ar putea să-mi dea o utilizare sau o directivă asupra modului de acțiune, ca factor ce cunoaște momentele politice și poate dirija în momentul oportun diferitele faze ale unei acțiuni ilegale ca aceea a mea, care corespunde discuției ce a avut loc în seara întâlnirii noastre*”²⁴ A mai fost, de asemenea, anchetat în procesele intentate lui Iuliu Maniu și amiralului Horia Măcelariu.

După arestarea sa, biografia căpitanului Mihai Țanțu (cu o evadare insolită – sau dubioasă!? –, fuga peste graniță și activitatea în cadrul Serviciului de Informații al Militarilor Români din Exil de la Paris) intră deocamdată în mister.

Să consemnăm totuși că s-a întors în țară (sau a fost trimis de serviciile occidentale?!) și a fost arestat de Securitatea română în 1950. A urmat un lung periplu prin închisorile Oradea, Lugoj, Jilava, Aiud, Văcărești, Gherla, Iași, Salcia, Colonia Periprava. Anii de detenție, plini de încercări dintre cele mai dificile, pot constitui ei înșiși subiectul unei evocări distincte, la fel cum, desigur, se pot constitui ca subiecte aparte activitatea sa în cadrul Mișcării Naționale de Rezistență și *aventura* sa în Occident, descrise pe larg în declarațiile date Securității după rearestarea sa. Dar pentru aceasta mai este nevoie de un efort susținut de cercetare a arhivelor și de punere cap la cap a tuturor informațiilor obținute.

Istoricul Mihai Pelin, în lucrarea sa „Opisul emigrației politice...” îl *fișează* pe Țanțu astfel: „*Născut la 14 august 1914 în Basarabia (astăzi în Republica Moldova). Fost căpitan de parașutiști. Arestat ca membru al preținsei MNR. În 1949 a evadat din penitenciarul Aiud și a fugit din țară la Viena, unde ar fi fost recrutat de spionajul*

²² Florica Dobre, Alesandru Duțu, *Distrugerea elitei militare sub regimul ocupației sovietice*, Institutul Național pentru Studii Totalitarismului, București, 2000, p. 311-315.

²³ ACNAS, *Dosar P.18*, vol. 2, f. 6.

²⁴ *Ibidem*, f. 60-61.

francez. La Paris, împreună cu generalul Dumitru Petrescu și comandorul Mihai Opran, a făcut parte din Serviciul de Informații al Militarilor Români din Exil. Ar fi fost instruit corespunzător de Biroul 2 francez, fiind apoi trimis în România să verifice tăria rezistenței din munți și să înființeze un serviciu sedentar al PNT, serviciu care urma să fie condus de Dumitru Secară. În 1950 a descins în România și a intrat în legătură cu Lia Popescu, o fostă amantă a lui Mihai Opran. În scurt timp a fost arestat de Securitate, iar Lia Popescu a fost surprinsă într-o tentativă de trecere frauduloasă a frontierei. Din acest moment soarta lui devine neclară – afirmațiile din documentele cercetate sunt evazive”²⁵

Iată cum l-a receptat Ion Antohe, unul dintre colegii de penitenciar de la Aiud: „Cu căpitanul Țanțu m-am cunoscut bine când am lucrat la fabrică și la corvoadă. Era originar din Basarabia și a fost comandantul singurei companii de parașutiști care a luat parte la luptele din Răsărit (sic!). Mic de statură, vânjos, foarte dinamic, și, cum spune la sorcovă, «iute ca săgeata». A fost un minunat antrenor și luptător de jiu-jitsu și carate. Și-a instruit soldații parașutiști, ca și pe ofițerii subalterni, în practicarea acestor sporturi. Compania lui a fost mereu în atenția comandamentului armatei române și socotită ca o unitate de elită. L-am văzut demonstrându-și măiestria într-o pauză la fabrică. A fost provocat de un deșinut, care, având o înălțime neobișnuită și o constituție masivă, l-a luat în zeflema, invitându-l la o trântă. Țanțu n-a așteptat să-i zică a doua oară. S-a dus în fața lui și din două mișcări l-a aruncat la pământ, unde a rămas năucit, spre hazul copios al asistenței. Totul s-a petrecut cu iușeala fulgerului, nici n-am avut timp să vedem cum a procedat. Inițial, căpitanul Țanțu a fost condamnat, ca și ceilalți militari, drept criminal de război. Pe urmă, însă, situația lui s-a complicat. De la Aiud, a fost dus la București, la Ministerul de Interne, pentru un supliment de cercetări. Acolo a reușit să evadeze și a ajuns la Paris, unde s-a pus în serviciile spionajului străin și, peste vreo doi ani, a fost trimis în țară. Aici a fost prins și adus înapoi la Aiud, unde a spus cum a evadat: la Ministerul de Interne, camera de anchetă nu era departe de celula lui, care se afla către colț. De multe ori, anchetatorul, după ce termina ancheta, îl trimitea singur în celulă, fără gardian. În colțul de lângă celula lui, își lăsa o echipă de zidari gălețile, bidinelele și hainele de lucru. Ispita a fost mare. Trecând pe lângă acestea, în drumul spre celulă, a luat cu el o găleată cu bidineaua în ea și niște haine de lucru. Cu ochii spre vizetă, ca să vadă dacă vine gardianul, s-a îmbrăcat în grabă cu hainele. Și cu șapcă de zidar pe cap, iar în mână ducând găleata, a ieșit chiar pe ușa principală în stradă. Apoi a grăbit pasul și s-a dus la un prieten, iar de acolo a reușit să ajungă în străinătate. După doi ani, s-a reîntors în țară și a fost depistat și arestat. Acum, la prima pedeapsă s-a adăugat și cea de spionaj. Lotul acelor implicații în proces cu el a fost mare”²⁶

A fost eliberat în 1964, în urma Decretului 411/1964. A intrat repede în anonimat, trăind la limita subzistenței, prestând diferite munci cu mult sub nivelul posibilităților și pregătirii sale, măcinat de bolile dobândite în timpul detenției, iar

²⁵ Mihai Pelin, *Opisul emigrației politice. Destine în 1222 fișe alcătuite în baza dosarelor din arhivele securității*. Editura Compania, București, 2002, p. 320.

²⁶ Ion Antohe, *Răstigniri în România după Ialta*, Editura Albatros, București, 1995, p. 196.

ultima parte a vieții și-a petrecut-o ținut de patul unui spital. Vechii camarazi l-au supravegheat permanent.

În 1979 Țanțu s-a stins din viață. A murit un parașutist nervos și ager, care a trecut prin viață ca un spadasin, mereu în poziție de fandare. Foștii săi subordonați au suportat toate cheltuielile de înmormântare. Adunați de prin toate părțile țării, ei l-au condus pe ultimul drum spre cimitirul Cărămidarii de Jos din cartierul bucureștean Berceni. N-au uitat că sunt parașutiști.

Astăzi, ca și în anii războiului, veteranii îl divinizează. Cei care au reușit să supraviețuiască vremurilor se închină încă la cu evlavie la icoana „tătucului Țanțu” și ar fi gata oricând să-l urmeze în orice acțiune.

De altfel, rămâne remarcabilă aprecierea lui Țanțu, în timpul anchetei din 1946, asupra spiritului de corp al parașutiștilor: *„Îmi permit să fac o divagațiune de la acțiuni concrete, spre a lămuri de ce, deși mă prezentam singur în acest complex politic, pe care nu l-am priceput prea bine, constituiam totuși o partidă și un partener convenabil politicienilor ce mânuiau diferite forțe de pe teren. Eu eram un tehnician. Și, fără modestie, abil, priceput și foarte potrivit unei acțiuni organizatorice. Aveam în spatele meu aproape întreaga unitate de parașutiști. Oamenii isteți, bine instruiți. Oamenii care m-au iubit, pentru că mă confundam cu vederile lor, cu năzuințele lor. Deși nu eram comandantul unității, aveam un mare ascendent moral asupra ei. Acești circa 1000 de oameni ar fi răspuns chemării mele, indiferent unde i-aș fi dus. Eu eram pentru ei «tătucul». Nu am uzat decât într-o foarte mică măsură de acest ascendent moral. Și, dacă câțiva au fost alături de mine, este din vina acestui atașament față de fostul lor șef, în care s-au încrezut orbește, crezând că ce face el, face bine»²⁷*

Cercetările viitoare și prelucrarea materialului bibliografic pus la dispoziție de cercetătorii de la Arhivele Consiliului Național pentru Studiul Arhivelor Securității vor permite întregirea într-o măsură considerabilă a biografiei lui Mihai Țanțu, a cărui implicare în confruntarea dintre Securitatea română și serviciile secrete occidentale prezintă deocamdată numeroase semne de întrebare. Este, credem, prematur, să-l situăm categoric de o parte sau alta a baricadei, suntem abia la nivelul supozițiilor, dar avem speranța că ni se vor releva și documentele necesare clarificării poziției sale.

Până atunci, nu ne rămâne decât să evocăm figura acestui mare patriot român și să-i apreciem curajul, abnegația și, înainte de toate, patriotismul dovedit cu prisosință.

²⁷ ACNAS, *Dosar S. J. E.* – 2, vol. 1, f. 26.

Foto 1 Locotenentul Mihai Țanțu

Foto 2 – Căpitanul parașutist Mihai Țanțu (stânga imaginii)
alături de ofițerii din Batalionul de Parașutiști.

Foto 3 – Căpitanul Mihai Țanțu (în centrul imaginii), împreună cu subordonații, gata pentru saltul cu parașuta.

Foto 4 – Aterizarea cu parașuta

Foto 5 – Căpitanul parașutist Mihai Țanțu

Foto 6 – Mihai Țanțu, în închisoare